

„bordélyüzletet szándékozom nyitni”
Bordélytulajdonosok és törvényes bordélynyitás a
századfordulós Budapesten

Völgyi Réka

ELTE BTK Történelemtudományi DI Társadalom- és
Gazdaságtörténi Doktori Program

A prostitúciókutatás a nőtörténet egyik sajátos ága, melynek rengeteg szerteágazó eleme van, kezdve a jogi szabályzástól a szociológiai és kriminológiai szempontokig. Jelen kutatásban nem a prostituáltakkal és az ő helyzetükkel, hanem azokkal a személyekkel foglalkozunk, akik arra adták a magukat, hogy bordélyházat nyisannak, és ebből tartásuk fenn magukat. A tanulmányban egy rövid jogi bevezető után, melyben a bordélyházakkal kapcsolatos szabályozással foglalkozunk, olyan kérdéseket járunk körbe, minthogy mi is az a bordély, milyen feltételekkel és milyen bürokrácia folyamat során lehetett törvényes úton legális bordélyházat nyitni, kik voltak azok a madamok vagy bordélytulajdonosok és miket sikerült kideríteni az ő helyzetükről a kutatás során. Végezetül pedig bemutatjuk, hogy a szállásadónők miben tértek el a bordélyosoktól és ők hogyan kérelmezték a szállásadást prostituáltak számára.

A kutatás alapját egy, a Budapest Főváros Levéltár őrizetében lévő Iratminta gyűjtemény iratanyag (HU BFL VI. 15. f. 3.) adta. Az anyag öt doboz terjedelmű, típusát tekintve teljesen vegyes, de minden irat valamilyen módon a prostitúcióra vonatkozik. Ebben prostitúcióval kapcsolatos, főleg jogi és rendőrségi – többek között bordélynyitási és bezárási kérelmek, bárcák, feljelentések, prostituáltak által elkövetett vétségekért történő előállítások, ezekkel kapcsolatos jegyzőkönyvek, rendeletek, illetve kéjनोंkról készült kimutatások – található az 1870-es évektől az 1890-es évek végéig. Mivel hivatalos, rendészeti anyag, a benne található ügyek és információk nagy valószínűséggel hitelesnek tekinthetőek. Ugyanezen okból legtöbbször csak a bordéllal és prostitúcióval kapcsolatos ügyek negatív oldalát ismerhetjük meg belőle. Azonban az iratanyagban található iratokat sajnos nemigen tudjuk mihez viszonyítani, ráadásul az anyag maga is bizonyos helyeken hiányos, így egy-egy ügy lefutását nem mindig tudjuk végigkövetni, mindazonáltal rendkívül értékes forrás, és hasznos információkat lehet belőle kinyerni.

A prostitúcióra vonatkozó jogszabályok

A budapesti – pesti – prostitúció szabályozására több rendeletet hoztak az évek folyamán. Pest és Buda első prostitúciószabályozását 1850-ben alkották meg (Szécsényi 2017: 27–28). Azonban az első fontosabb ilyen rendelet a kiegyezés évében, 1867-ben született *Szabályok a kéjtelgés-, bordélyházak- és kéjhölgyekről* címmel – még csak Pest városára vonatkozott –, ezután 1884-ben hoztak újabb szabályozást *Szabályrendelet a bordélyügyről* (837/1884) címen. A fővárosi közgyűlés legközelebb két évtizeddel később, 1907. júniusában foglalkozott a kérdéssel és alkotott újabb rendeletet (1907/881-1008. sz. főv. rendelet: *Rendelet a kéjtelgésügy szabályozására*). A fővárosi rendőrkapitány, Rudnay Béla 1900-ban hozott egy rendeletet (9.465/1900. *Rendelet a kéjtelgésügy szabályozására*), melyet az 1884-es kiegészítésének szántak, de ezt a belügyminiszter hatálytalanította. A bordélyházak megszüntetését a 1927. évi 160.100/1926. számú belügyminiszteri körrendelet (*A prostitúció szabályozásáról*) életbelépéstől számíthatjuk: ez kimondta, hogy újabb bordélyrendelet nem adható ki, a meglévő engedélyeket pedig 1928. május 1-ig vissza kellett vonni. Ez volt az első, az egész ország területére hatályos prostitúció- és bordélyügyi rendelet.

Részletesen itt most nem szeretnénk foglalkozni ezekkel, csak néhány fontosabb pontot kiemelni, ugyanis a téma szempontjából nem relevánsak. Mindhárom rendelet egyetértett abban, hogy bordélyházat csak 30 évét betöltött, büntetlen előéletű nő nyithat. Férfi elviekben nem nyithatott nyilvánosházat, de az iratanyagban találtunk erre vonatkozó utalást, azonban lehetséges, hogy a feleségével együtt vezethette azt. Erre engedélyt csak a főkapitány adhatott a városi tanáccsal egyetértésben. Egyedül az 1867-es rendeletben szabályozták a fővárosban nyitható bordélyházak számát, ezt 40-ben maximalizálták, illetve azt is meghatározták, hogy arányosan kell elosztani őket a városon belül. A későbbiekben csak azt tiltották meg, hogy olyan utcákban létesítsenek nyilvánosházat, ahol iskola vagy templomban található, de ezt az 1907-es rendelet még tovább lazította: minimum 200 méterre kellett lennie az előbbi intézményektől, de csak kis forgalmú utcákban. Ezeken kívül meghatározták például nemcsak azt, hogy számszerűleg mennyi kéjnő lehet alkalmazásban a bordélyban, hanem azt is, hogy a kik élhetnek a tulajdonos mellett a bordélyházban, milyen szolgáltatókat lehet alkalmazni. Egy különösen fontos rész, hogy a rendelték hogyan védik a kéjnőket a bordélytulajdonostól, illetve miként szabályozzák a közöttük lévő üzleti kapcsolatot: mennyi kölcsönt adnak a tulajdonos a hölgyeknek, és például milyen ruházattal kell őket ellátnia kilépésük esetén. Az

1909-es rendelet kijelentette, hogy „A kéjnőt személyes szabadságában bármiképp korlátozni, őt bántalmazni, megfenyegetni, vele durva, embertelen módon bánni szigorúan tilos.” A szabályok be nem tartásáért a bordélytulajdonos volt felelősségre vonható és büntethető.

Mi a bordélyház?

„[...] vannak a híres kéjbarlangok. Ezeket könnyen lehet felismerni, mert a legundokabb külsővel birnak és ablakai nappal mindig be vannak függönyözve, mivel ez éjji madarak nappal alszanak, a midőn a becsületes ember a napvilágánál dolgozik.” (Brichta 1891:7)

Elsőként is tisztázzuk a bordély fogalmát: egy bordély helyet biztosít az üzleti alapon folytatott szexuális tevékenységnek, ahol a tulajdonos ebből pénzügyi hasznot termel. A házat a madam (vagy „manager”) irányítja: fogadja a vendégek, időpontot ad nekik, átvilágítja őket, mielőtt belépnek a házba. A bordélyok pontos időbeosztás és az évek során kialakított rutin alapján működtek (Ditmore 2006: 69).

A bordélyok által nyújtott szolgáltatások házról házra változtak: a „normál” örömszerzéstől, az extrém, akár szadomazo kategóriáig terjedhettek. A házak általában egy tipikus, erre a célra átalakított családi házban, esetleg lakásban (néha több épületben) voltak találhatóak (Ditmore 2006: 69-70). Ez a szótári leírás egy abszolút ideális állapotot mutat, a luxus bordélyok valószínűleg így működhettek, de az olcsóbbak már korántsem biztos, hogy ennyire törekedtek a biztonságra. A nyújtott szolgáltatásokkal pedig csúnyán fogalmazva a piaci igényeket elégitették ki, üzletei alapon.

Magyarországon már a középkorban elvétve előfordult ugyan néhány hatósági bordélyház, azonban titkos nyilvánosházakról csak a 1840-es vagy 1850-es évektől beszélhetünk igazán. „Túrt házakra” engedélyt csak a szabadságharc leverése után adtak ki először, méghozzá az itt állomásozó cseh-osztrák rendőrség szervei (Bíró 1933: 26). Siklóssy szerint vidéken előbb jelent meg a bordélyház intézménye. Véleménye szerint a mai értelemben vett bordélyra engedély kiadása már valamikor az 1830-as 1840-es években kezdődhetett (Siklóssy 1972: 130). Ugyanakkor ő maga erre nem talált bizonyítékot, és nekünk sincsnek információink arról, hogy 1867 előtt szükségeltetett-e engedély nyilvánosház nyitására. A kéjnök rendszeres orvosi vizsgálata is ekkor alakult ki (Siklóssy 1972: 132, 136).

Budapesten – és vidéken is – bordélyházak előzményei a fogadóknak, kocsmáknak fedezhetők fel, ugyanis leleményesebb fogadósok felfedezték, hogy a betérőknek más igényei is lehetnek, ezért tulajdonos vagy az ott dolgozó lányt alkalmazta plusz tevékenyégekre, vagy a

külön erre a célra felfogadott egy lányt. Erre vonatkozóan már 1763-ban hoztak szabályozást, miszerint egy kocsmában egy szolgálólányt lehet csak tartani, de valószínű, hogy ez egy sokkal régebb óta fennálló probléma megoldására tett kísérlet (Siklóssy 1972: 106-107). A középkorban, sőt később a koraújkorban és az újkorban a fürdők is a prostitúció népszerű helyszínei voltak. A 18. században a prostitúció az akkori külvárosban, a városfalak mentén valósult meg, körülfogta a várost. Ez az elhelyezkedés a későbbiekben is megmaradt, azonban a város bővülésével ugyanúgy megtelepedtek a mindenkori külvárosokban is (Siklóssy 1972: 104-105). Híres-hírheft hely volt már a 18. századtól kezdve Buda Tabán nevezetű városrésze, mely a prostitúció egyik fő helyszíne volt. A Gellérthegy aljában a Sáros és Rudas fürdő között húzódott a prostitúció fő útvonala (Siklóssy 1972: 112). Egyenesen 19. századi Pest-Buda legerkölcstelenebb részének nevezték, fénykorának a Lánchíd megépítése vetett véget.

A reglementált bordélyrendszert az újkorban kifejezetten a prostitúció ellenőrzése és vele együtt a szifilisz megfékezése céljából hozták létre. A prostitúciót tehát szifilisz középkori megjelenése tette veszélyessé, így az akkor létező bordélyok és a későbbi bordélyházak között lényegi különbség van ebből a szempontból.

Továbbá az sem volt utolsó közerkölcsi szempont, hogy egyúttal az el akarták tüntetni szem elől az utcákról az örömlányokat. Az eltüntetés azonban nem ért célt, hiszen a bordélyrendszer létrehozásával a prostituáltakat valóban házakba zárták volna, és nem az utcán kellett volna kuncsaftra vadászniuk, azonban a magánkéjnői státusz létrehozásával nem lett kevesebb az utcán – sőt a számuk nőtt és többszöröse volt a bordélyházban dolgozóknak –, ők pedig továbbra is az utcán vagy vendéglátóhelyeken kellett, hogy ügyfeleket találjanak. Így úgy tűnik, hogy a hatóságok saját maguknak mondtak ellent, vagy rájöttek, hogy ez a rendszer egyszerűen nem megfelelő.

A bordélyok szalonnal rendelkező helyek voltak, egy-egy esetben minden luxussal berendezett házak, ahova a társadalom legfelsőbb rétege járt. A fővárosban csak néhány ilyen tudott eltartani. Egy híres ilyen bordély volt Pilisy Rózáé, ami a Magyar utca 20. szám alatt, Grünfeld Terézé, ami a Hímző utcában vagy Maison Fridáé, ami ugyancsak a Magyar utca 29. szám alatt volt fellelhető.

De hogy is nézhetett ki egy ilyen bordély? Korabeli beszámolók szerint, melyeket azért illik némi kritikával kezelni, a luxus bordélyokban kezdetnek is van egy magas belépődíj, melyet a kuncsaftnak meg kell fizetni. A betérőt általában egy portás fogadja – aki a magas árnak és a luxusnak megfelelően magasabb társadalmi és vagyoni státusszal rendelkezik –, a madam bevezeti az urat a

szalonba, ahol a lányok – szám szerint 15-20 – lenge ruhában várják a kuncsaftokat. Itt ellátják az urat minden földi jóval, étellel, itallal, zenével szórakoztatják, és ha sikerült elcsábítani, akkor az emelten lévő egyik szépen berendezett szobák egyikébe vezetik. Az Ó utcai bordélyban – ez valószínűleg Marinovics Jolán, az Jella asszony „kakasos háza” lehetett – a néma portás megmutatta a házban dolgozó örömlányok arcképeit, és akinél épp vendég volt, annak a fényképe le volt takarva (Ádor [é.n.]: 176). Valószínűleg jobban is vigyáztak a lányokra, mint az egyszerű bordélytulajdonosok, hiszen a nívós ügyfélkörnek kijárt a nívós hölgy és szolgáltatás.

Azonban a prostituáltak nagyrésze olyan bérházakban lakott, ahol sokszor több ilyen foglalkozású nő élt, de nem szolgáltak fel ételt, nem volt zenés–táncos műsor, legjobb esetben is csak egy ízlésesen berendezett szoba, ahol a nők a kuncsaftjaikat fogadták, tehát inkább nevezhetjük „kéjnéptelepnek”, esetleg garniszállónak (Szécsényi 1998). A vendégek köre pedig a szegényebb munkások, közkatonák, iparosok közegekből került ki (Szécsényi 1993), és persze az árak is ehhez igazodtak.

A bordélytulajdonos és a madam

Nézzük meg, hogy pontosan mit is értünk a bordélytulajdonos vagy madam fogalma alatt. A madam a bordélyház vezetője. A szó a hétköznapi nyelvhasználatból került a bordélyok világába: olyan idősebb, tapasztalt, tisztelettel övezett nőt jelentett, aki vezette a házat, a matriachális rendszer tetején állt, irányította a lányokat, és adott esetben kitanította őket az örömszerzés különböző módjaira (Ditmore 2006: 266). Ideális esetben egy anya szerepét töltötte be. A viktoriánus korban a madamoknak is létezett egy sztereotip képe: okos, ügyesen kezeli a vagyonát, a bevételeit jól fekteti be (itt gondolhatunk akár a megfelelő lányok kiválasztására is), és kényelmes életbe vonulhat vissza (Best 1982: 597).

Az általunk kutatott BFL rendőrségi iratanyagban mindig a hivatalos bordélytulajdonos vagy bordélyosnő kifejezést használják, a madam szóval nem találkoztunk még korabeli sajtóforrásokban sem, inkább az irodalmi szövegekben fedezhető fel ennek használata. Személy szerint különbséget tennénk a bordélytulajdonos és a madam között, ez utóbbit inkább a luxus bordélyok vezetőire használnánk.

A bordélytulajdonosok – a kliensek mellett – az egyik legkevésbé kutatott terület a prostitúción belül, a hazai kutatás egyáltalán nem foglalkozott velük. Az engedélykéresekből nem derül ki a kérelmezők társadalmi hovatartozása, azonban feltételezhető, hogy az alsóbb, kispolgári és munkás társadalmi csoportokból kerültek ki, hiszen egy felsőbb társadalmi kategóriába tartozó nagypolgári, esetleg nemesi

származású nőnek nem volt szüksége arra, hogy eltartsa magát, illetve, ha mégis rákényszerült, más, „tisztességes” munkalehetőségek közül választhatott. Az Osztrák–Magyar Monarchia más részein, így például Prágában vagy Triesztben a bordélytulajdonosok legtöbb esetben izraelita vallásúak voltak, és bordélyok a zsidó negyedekben voltak találhatóak (Winkfield 2017: 12). Egy, az Egyesült Államokban, Minnesota államban található városban, Saint Paulban történt kutatás szerint – melyet a rendőrségi letartóztatások alapján végzett a szerző – a madamok és a bordélyban lakó prostituáltak között demográfiai hasonlóság fedezhető fel. A sztereotip középkorú madam képével ellentétben ezek a nők viszonylag fiatalok volt, a 20–40 éves korosztályba tartoztak, átlagban 26 évvel (Best 1982: 603). Brüsszelben egy meglehetősen atipikus esettel találkozunk: a „madamok” nagy része, a 140 fő mintegy 55%-a férfi volt. Ilyenre máshol nemigen van példa, ugyanis a legtöbb városban – köztük Magyarországon is – bordélyt csak nő nyithatott. A kutatás szerint a brüsszeli férfi bordélyvezetők jelenségének oka abban keresendő, hogy az alacsonyabb kategóriájú bordélyok egyúttal kocsmák is voltak, többnyire férfi tulajdonossal, akik bordélynyitás engedélyezéséért is folyamodtak (de Schaepdrijver 1986: 76).

A madamok stabilabb karriert tudhattak maguknak, mint a prostituáltak, hosszabb távon tudtak jobb és biztosabb megélhetést biztosítani maguknak. Volt, aki több évtizedig üzemeltette a nyilvánosházát.

A tulajdonviszonyok sem voltak stabilak, habár a vizsgált iratanyagban csak néhány bordélytulajdonos-váltásra vonatkozó iratot találtunk, és ebből nehéz következtetéseket levonni arra vonatkozólag, hogy egy bordély esetlegesen milyen gyakran cserélt tulajdonost. Saint Paul tulajdonviszonyai között vizsgálódva például azt találták, hogy a bordélyok legtöbbször egy madammal működött éveken keresztül, de olyan extrém eset is előfordult, mikor 10 év alatt 8 madam váltotta egymást (Best 1982: 604).

Nincsen arra sem bizonyítékunk, sem forrásunk – a híres, luxus bordélyt üzemeltető hölgyeken kívül, mint Pilisy Róza –, hogy a tulajdonosok a ház megnyitása előtt magán- vagy bordélyházi prostituáltaként szolgáltak volna. Saint Paulban 40 madamból legalább 13 (Best 1982: 614), Brüsszelben 41%-uk volt bizonyíthatóan az (de Schaepdrijver 1986: 78). Tehát közel sem bizonyítható, és nem is volt szükségszerű az, hogy egy bordélytulajdonos korábban prostituáltaként működjön.

A bordélynyitás menete

Kezdjük a bordélynyitási folyamat elején, az engedélykérésnél. A kérelmet a budapesti rendőrfőkapitánysághoz kellett benyújtani, onnan küldték tovább a városi tanácsnak. Mint előbbieken említettük, bordélyt minden szabályozás szerint csak a 30. életévét betöltött, büntetlen előéletű nő nyithatott. Abban az esetben, ha a ház vagy a lakás nem a kérelmező tulajdona volt, csak bérelte, akkor az ingatlan tulajdonosától is beleegyező nyilatkozatot kellett kérnie, és azt beküldenie az illetékes hatóságnak. Kimutatták, hogy ingatlantulajdonosok jóval több bérleti díjat fiztettek a bordélytulajdonokkal, mint más bérlőkkel (Forrai 2008: 423), hiszen bármennyire is legális volt munkájuk, mindenképpen valamilyen kétes, kockázatos és nem tisztességes tevékenységet jelentett, mellyel rengeteg esetleges törvénysértés, botrány és valószínűleg társadalmi nemtetszés, megvetés járhatott együtt, és ezt a magas árral próbálták kompenzálni.

A bordélynyitási kérelmekből több is fennmaradt (HU BFL VI.15.f.3).

„ Nagyságos Főkapitány Úr! Mély tisztelettel alulírott A és B szerint helybéli illetőségű adófizető polgárnő vagyok s a VIII. kerület Stahlí (?) utca 1. sz. a. bordélyüzletet szándékozom nyitni az iránt esedezem tehát Nagyságod előtt! Kegyeskedjék részemre az üzleti engedélyt megadni és kiadást elrendelni!

Alázatos szolgája:

Márkus szül: Burián Terézia” (1879)

Azért is kifejezetten érdekes forrástípus, mert kiolvasható belőle, hogy a kérelmezők milyen stílusban és milyen indokkal támasztották alá, vagy próbálták erősíteni a kérvényüket. A kérelmet igénylő nők – ide tartoznak az újranyitást kérelmezők is – sokszor az alábbi indokokkal kívántak bordélyt nyitni: a családját csak így képes eltartani; valamilyen más üzlet csődbe ment, és így próbálna újra talpra állni; idős, beteg és mozgásképtelen, ezért nincsen más lehetősége jövedelemhez jutni. Ilyen például Schönberger Fáni, aki azt kérelmezi, hogy a 20 évig vezetett bordélyházát újra kinyithassa, mert 74 éves, beteg, béna és más jövedelemforrása nincsen. Knotz Anna azért kérelmez engedélyt, mert a családját anyagilag tönkrement egy vendéglő nyitásában, a férje pedig beteg, és nélkülöznek (HU BFL VI.15.f.3).

Az igényléseket jogi és erkölcsi érvekkel próbálták megalapozni. Ezek között gyakran leírták, a nyitandó bordély közelében nincsen sem iskola, sem közintézmény vagy templom, ők maguk nem kerültek soha letartóztatásra, nem volt törvénybe ütköző cselekedetük,

a jellemük kifogástalan. Kortárs meglátások szerint azok, akik bordélyház nyitására adták a fejüket, maguk is társadalom legalsóbb rétegéből kerültek ki, erkölcsileg romlottak, tisztességes munkára nem voltak alkalmasak (Miklóssy 1989: 130), hasonlóan azokhoz a nőkhöz, akik önként kéjnének álltak. Tehát azt, aki nyilvánosházat nyitott, a társadalom ugyanúgy elítélte, mint azokat a nőket, akik ott dolgoztak.

Ebből véleményünk szerint az látszik, hogy a bordélynyitás – ugyanúgy, mint a prostitúció – olyan vállalkozási formát jelenthetett ezeknek a nőknek, ami alternatív kereseti lehetőségként kínálkozott, valamint könnyebb és biztosabb pénzforrást biztosíthatott, hiszen a szexuális szolgáltatások árusítása mindig és mindenkor megtalálta a vevőkörét. Az, hogy esetleg ezek a nők ezt megelőzően prostituáltként dolgoztak volna akár egy bordélyban, akár magánúton, nem nyert bizonyítást az iratanyagból, a kérelmekben nem találtuk nyomát ilyen indoklásnak, mivel a hatóságok számára ez a kérdés a vizsgálatok szempontjából érdektelen volt, és a rendeletekben sincsen erre vonatkozó utalás.

A szállásadónők

A bordélytulajdonosoktól élesen meg kell különböztetnünk a szállásadónőket. Az iratanyagban több példa is van, melyekben a szállásadónők az engedélyük meghosszabbítását kérik. Ezek a nők abban különböztek a bordélyosnőktől, hogy ők nem váltottak ki bordélyengedélyt, hanem csak arra rendelkeztek felhatalmazással, hogy náluk magánkéjnök éljenek. A rendőrségi iratanyagban olyan kérelmeket találtunk, amelyekben három fő lakhatását kérik, így nem is feltételeznénk ennél több lakót, hiszen ennél több nő már nagyobb, több szobás ingatlant kívánt volna. Hozzá kell tennünk, hogy egyik prostitúcióügyi rendelet sem említi őket, ami egy kisebb hézag a törvényi szabályozásban, de ezen kategória létezése és megkülönböztetése a bordélytulajdonosoktól bizonyított. Nem tudjuk, hogy milyen viszonyban álltak, esetleg milyen szerződéses kapcsolatnak kellett létrejönni a szállásadónő és lakói között, ha egyáltalán volt ilyen.

Arra, hogy a szállásadónőknek pontosan milyen szabályoknak kellett feltételezhetően megfelelniük, egy fennmaradt engedélyből következtethetünk.

„Tekintetes Főkapitányi Hivatal!

Tisztelettel alulírott lakásomon | : Budapest VII. ker. Aggteleki utca 17, sz alatt :| kéjhölgyek számára eddigilé szállást adási engedélylyel bírván ·/· a. igazolt ügyvédem által a szállás adási engedély megújítása iránt esedezem.

Az előírt kellékeknek következőkben felelek meg.

Fentjelölt házban önálló lakosztályllyal bírok.

A lakás akkép van berendezve, hogy a látogatók senki által nem láthatók.

A 30 évet túlhaladtam, amit a ·/· alattival igazolok. (házassági anyakönyvi kivonat)

A fentjelölt lakásban kiskorúak vagy családtagok egyáltalán nincsenek.

Megjegyzem, hogy magam viselte kifogás alá nem esett, büntetve sohasem voltam s hogy 2 éve folytatom ezt az üzletet.

Tisztelettel kérem méltóztassék türelmi bárczával ellátott 3 kéjhölgy tartásában részemre a szállásadási engedélyt megadni.

Teljes tisztelettel a tekintetes főkapitányi hivatal alázatos szolgája

Lichtenfeld Fáni” (1884)

A szállásadási engedélyének meghosszabbítását kérő nő beadványában hangsúlyozza, hogy már elmúlt 30 éves, büntetve nem volt, családtagok, kiskorúak nem élnek a lakásban, és a kuncsaftokat diszkréten kezeli, senki nem láthatja őket. Ebben az esetben a lakás fenntartása kevesebb költséggel járhatott a nő számára, a bordélyengedélyt sem kellett kiváltania – nem tudjuk, hogy ezért a bordélytulajdonosokhoz hasonlóan pénzt, vagy későbbiekben adót kellett-e fizetniük –, mégis legálisan működhetett, a prostituáltak mintegy bérlőként lakhattak nála, feltehetően huzamosabb ideig és ellátással. Mindez állandóságot és nagyobb biztonságot jelenthetett nekik, mint egyedül élni és dolgozni. Így a magánkéjnékre más szabályok voltak érvényesek, mint a bordélytulajdonos-kéjné kapcsolatra. Ez tulajdonképpen egy kéjnételepnek tekinthető.

Előfordultak azonban olyan esetek is, amikor egy szállásadónő bordélyházzá alakítását kérelmezte a rendőrségnél. Például Szabó Dorottya kérelmezte, hogy magánkéjné-tartóból bordélyossá válhasson. Indokként azt hozta fel, hogy a magánkéjnék ellen naponta merülnek fel panaszok, és folytonos zaklatásnak vannak kitéve (HU BFL VI.15.f.3). Úgy tűnik, mintha a nála lakó nők védelmében kérte volna a váltást, azonban nem derül ki, hogy miféle reklamációk merülhettek fel a magánkéjnék ellen.

Összegzés

Elmondható tehát, hogy a bordélytulajdonosok társadalmi hovatartozásáról egyelőre nem állnak rendelkezésünkre megfelelő adatok, de a fennmaradt kérelmek alapján bemutatásra került az a folyamat, mely során bordélynyitási engedélyért folyamodtak, illetve kiderült az is, hogy kérelmüket milyen indokokkal támasztották alá a hatóság felé. A bordélytulajdonosoktól eltérően a szállásadónők

csak szobát adtak ki a náluk élő magánkéjnőknek. Róluk ugyan nem találtunk konkrét szabályozást, de a fennmaradt kérelmeikből következtethetünk arra, hogy hasonló kívánalmaknak kellett megfelelniük, mint egy bordélytulajdonosnőnek.

Bibliográfia

- Áldor Viktor és dr. Kurt Moreck: *A titkos prostitúció és a félvilág (Vita Sexualis V.)* Budapest, Sándor József és Társa, [é.n.]
- Best, Joel: Careers in Brothel Prostitution: St. Paul, 1865–1883. *Journal of Interdisciplinary History*, XXII.4 (Spring 1982.) 597–619. p.
- Bíró Béla: *A prostitúció*. A M. Kir. Rendőrség Országos Szaktanfolyamainak Kiadványa 1933.
- Brichta Kálmán: *Budapestnek vesznie kell*. Heisler J., Budapest, 1891.
- Ditmore, Melissa Hope (szerk.): *Encyclopedia of Prostitution and Sex Work, Volumes 1&2*. Westport, Connecticut, London, 2006.
- Forrai Judit: Szép lányok csúnya betegsége, avagy szemelvények a bűnös szex és a szifilisz történetéből. *Orvosi Hetilap*, 149 (2008) 40. sz. 1897–1904. p.
- Miklóssy János: *A budapesti prostitúció története*. Budapest, 1989.
- Siklóssy László: *A régi Budapest erkölcse*. Corvina, 1972.
- de Schaepdrijver, Sophie: Regulated Prostitution in Brussels, 1844–1877. A Policy and its Implementations. *IAHCCJ Newsletter*, No. 10. (November 1986) 70–89. p.
- Szécsényi Mihály: A bordélyrendszer Budapesten. *Rubicon*, 4 (1993) 8–9. sz. 58–63. p.
- Szécsényi Mihály: Garniszállók és kéjnötelepek. *Rubicon*, 9 (1998) 6. sz. 48–50. p.
- Szécsényi Mihály: Rosszéletű nőszemélyektől a bordélyházakig. A prostitúció első szabályozása/reglementációja Pesten és Budán 1850-ben. in.: *Sic itur ad Astra* (2017). - Deviancia
- Wingfield, Nancy M.: *The World of Prostitution in Late Imperial Austria*. Oxford University Press, 2017.

Levéltári források

- HU BFL Budapest Főváros Levéltára
VI.15.f.3. Budapesti Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek iratai. Igazgatásrendészeti iratok. Iratminta gyűjtemények
XV.19.d.1 Fotótári gyűjtemény. Digitális fotók. Klösz György digitális felvételek